

5. Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента. Москва: Дело, 2002. 702 с.

6. Бодди Д., Пэйтон Р. Основы менеджмента; пер. с англ.; под ред. Ю.Н. Кайтуревского. Санкт-Петербург: Питер, 1999. 816 с.

7. Кадемія М.Ю. Інформаційно-комунікаційні технології навчання: термінологічний словник. Львів: СПОЛОМ, 2009. 260 с.

Володимир ЗАДОРОЖНИЙ

доктор наук з державного управління,
доцент, професор кафедри публічного управління,
адміністрування та права Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

КЛАСТЕРНИЙ ПІДХІД В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Розглядаючи вирішальну роль кластерного підходу в забезпеченні інноваційного розвитку територіальних громад та з метою ефективного управління останніми, доцільно визначити можливі напрями реалізації муніципальних кластерних ініціатив та організації міжмуніципальної співпраці:

- визначення завдань та диференційованих пріоритетів ініціації та формування муніципальних кластерів відповідно до стратегії (загальних цільових вказівок) місцевого розвитку з урахуванням впливу результатів діяльності кластерів на оптимізацію відповідних внутрішніх та зовнішніх ринки, в т.ч. організація експортно-імпортних потоків та стратегія розвитку країни в цілому [1];

- формування специфічного ментального простору для умовного поєднання співпраці та конкуренції (багато підприємств працюють в єдиному конкурентному середовищі, тому фактор має певний вплив) – формування системи преференцій (переваг) на державному, регіональному та місцевому рівнях стимулювати муніципальний (міжмуніципальний) кластер;

- гарантування місцевими органами влади замовлення споживачем (впевненість споживача, що таке замовлення може виконувати лише кластер);

- виявлення зацікавлених сторін (органів місцевого самоврядування, партнерської мережі суб'єктів господарювання, інших організацій, установ, агентств), які можуть стати основними замовниками для реалізації муніципальних кластерних ініціатив на внутрішньому та зовнішньому ринках;

- оцінка ступеня їх фактичної та необхідної взаємодії в мережі, побудова системи зміцнення відносин, гарантування виконання зобов'язань та

колективного впорядкування територіальної громади;

- аналіз наявного та необхідного обсягу місцевих ресурсів (за видами), оцінка відхилень від плану під час їх використання та можливості забезпечення раціонального балансу на території;

- організація маркетингових досліджень з метою визначення конкурентоспроможності муніципальних кластерів (порівняння ефективності та результативності їх діяльності з показниками конкурентів на території – регіоні, районі; аналіз відповідності основних показників (показників) сталого інноваційного розвитку на території);

- визначення набору необхідних вихідних даних (аналітичних, статистичних, математичних, емпіричних тощо), координація підготовки пакету документів для інституціоналізації діяльності міжмуніципального кластеру, надання йому статусу юридичної особи ;

- вивчення розроблених внутрішньокластерних концепцій, стратегій, програм, проєктів, планів та формування інтегрованої стратегії реалізації муніципальних кластерних ініціатив;

- формування системи моніторингу та контролю за виконанням стратегії муніципальних кластерних ініціатив;

- допомога в оцінці потенційного продукту муніципальної кластерної діяльності на відповідність національним та міжнародним стандартам;

- інтеграція стратегій реалізації кластерних ініціатив із стратегіями сталого розвитку міста, регіону, стратегіями інноваційного розвитку;

- оприлюднення кластерних ініціатив на громадських слуханнях, оцінка очікувань експертів та місцевої громади;

- організація навчально-методичного забезпечення, проведення тренінгів, семінарів, іншої інформаційно-комунікаційної та консультативної діяльності для підвищення обізнаності про діяльність та переваги муніципальних (міжмуніципальних) кластерів, взаємодопомога;

- інша технічна, фінансова, юридична допомога.

Тому на муніципальному (міжмуніципальному) рівні кластери можна розглядати як один із механізмів забезпечення реалізації пріоритетних напрямків інновацій для забезпечення розвитку територіальних громад.

Кластери в муніципалітеті можуть створюватися як навколо великого підприємства, так і шляхом незалежної інтеграції структур малого бізнесу. У цьому випадку вирішальну роль повинні відіграти муніципальні органи влади, які всіляко сприятимуть реалізації місцевих ініціатив кластеру та формуватимуть кластерну політику, інтегровану в місцеві (регіональні) стратегії та програми інноваційного розвитку. Переваги використання кластерного підходу для забезпечення інноваційного розвитку територіальних громад полягають у

наступному [2]:

- підвищення ефективності та результативності інноваційної діяльності малого та середнього бізнесу через тісні технологічні зв'язки між підприємствами, постачальниками, споживачами, інститутами «знань» (науково-освітні організації) – учасниками кластеру, що забезпечує ініціалізацію та створення інноваційного продукту або послуга;

- збільшення податкових надходжень до місцевих бюджетів;

- генерування та реплікація знань, досвіду, успішних методів, моделей та алгоритмів для інших підприємств, що входять до кластеру, що значно підвищує їх економічну стійкість та незалежність;

- поліпшення людських ресурсів бізнесу (потреба у висококваліфікованих працівниках);

- створення можливостей для впровадження інновацій та виходу на зовнішній ринок, включаючи експорт;

- формування основи для отримання додаткових конкурентних переваг, які зумовлені не властивостями продукту кластерної діяльності (товарів чи послуг), а наявністю розроблених схем його просування;

- забезпечення керованого розвитку муніципалітетів, підвищення ефективності реалізації відповідних стратегій, програм та проектів у сфері інноваційного розвитку територіальних громад.

Враховуючи все вищесказане, виділяються наступні основні інституційні особливості муніципального кластеру:

- інтеграція різних форм та утворень (муніципальна влада, науково-дослідні, освітні, інші установи, громадські організації, бізнес-структури тощо);

- локалізація (географічна концентрація суб'єктів діяльності);

- спеціалізація (через спільність та спеціалізацію інтересів за результатами кластерної діяльності);

- співпраця (побудована на принципах рівності, паритету, синергії, конструктивного діалогу, добровільності, взаємної інформації про виконання взятих на себе зобов'язань);

- висока, інтенсивна конкуренція (внутрішня – за право на участь у діяльності та зовнішня – за ринки), що є стимулом до інновацій;

- активна взаємодія між учасниками, що створює стійкі конкурентні переваги кластеру в цілому, одночасно підвищуючи власний конкурентний статус кожного конкурента;

- інноваційна діяльність (обов'язковий набір нововведень, що забезпечують актуальність (сучасність) продукту кластерної діяльності – матеріального об'єкта чи послуги).

Таким чином, забезпечення всебічної нормативно-правової, інвестиційної,

організаційно-інституційної, консультаційної та іншої підтримки процесів формування нових інтеграційних об'єднань на кластерній основі сприятиме створенню умов для забезпечення інноваційного розвитку територіальних громад, вирішенню соціальних, економічних та екологічних проблем, успішній інтеграції України в європейське і світове співтовариство.

Список використаних джерел:

1. Ілларіонов О. Є. Стратегічні кластери в муніципальній економіці. URL: <http://journal.vlsu.ua>.
2. Хіменко О. Національні інноваційні кластери як механізм забезпечення реалізації пріоритетних напрямків інноваційної діяльності в Україні // Інтелектуальна власність. 2009. № 6. С. 4 – 8.

Аліна ЖУКОВСЬКА

к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу ЗУНУ

КЕЙС-МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ТЕХНОЛОГІЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Сучасні тенденції соціально-економічного розвитку країн, такі як: старіння населення, безпрецедентна соціальна диференціація, масове поширення бідності, міграція населення, перекладання тягаря кризових явищ на плечі пересічних громадян, зниження рівня якості їхнього життя, систематична шкода навколишньому природньому середовищу, збільшують фінансове навантаження на економічно активне населення та загострюють соціальну напругу в суспільстві. Підтримка бажаного рівня соціальних гарантій вимагає зростання витрат з державного бюджету, який вже не витримує такого навантаження. Саме це зумовлює необхідність пошуку альтернативних інструментів розвитку соціальної сфери, одним із яких стало інклюзивне підприємництво.

Інклюзивне підприємництво – це діяльність підприємств, установ та організацій різних форм власності, які створюють можливості для реалізації потенціалу всіх членів суспільства, незалежно від їх фізичних, інтелектуальних, культурних, мовних, національних та інших особливостей, в тому числі соціально вразливих верств населення, зокрема: малозабезпечених, молоді, людей з інвалідністю, осіб похилого віку, жителів сільської місцевості, представників національних меншин, ЛГБТ-осіб, мігрантів та внутрішньо-переміщених осіб, учасників та ветеранів АТО тощо [1]. Воно є інноваційним інструментом подолання негативних тенденцій соціально-економічного розвитку країн, дієвим механізмом розв'язання тих соціальних проблем